

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по СумДПУ імені А. С. Макаренка
№ 778 від 24 квітня 2020 р.

Ректор Ю.О. Лянной

**ПОЛОЖЕННЯ
про науково-дослідну лабораторію
літературного краєзнавства
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка**

УХВАЛЕНО

Вченою радою
СумДПУ імені А. С. Макаренка
протокол № 10
від «24» квітня 2020 р.

1. Загальні положення

1.1. Науково-дослідна лабораторія літературного краєзнавства (далі – НДЛ) – це колектив науковців кафедри української мови і літератури, що займається науково-дослідною, фахово-методичною, культурно-освітницькою діяльністю визначеної спрямованості. До складу лабораторії входять завідувач лабораторії, педагоги-дослідники, учителі-експериментатори, студенти, учні, що цікавляться науковою діяльністю в галузі філології.

1.2. Науково-дослідна лабораторія створена на міжкафедральній основі факультету іноземної та слов'янської філології СумДПУ імені А. С. Макаренка (далі – Університет), не має самостійного балансу та статусу юридичної особи.

1.3. Науково-дослідна лабораторія функціонує на площах і науково-лабораторній базі структурного підрозділу університету, використовує матеріальне забезпечення кафедр української мови і літератури, російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання.

1.4. Діяльність НДЛ здійснюється у відповідності до Конституції та законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», Статуту Університету, інших нормативних документів.

2. Мета та завдання діяльності НДЛ

2.1. Метою НДЛ літературного краєзнавства є здійснення наукових досліджень та розробок із літературного краєзнавства, вивчення та узагальнення інноваційних процесів при вивченні філологічних дисциплін у сучасній школі, наукове та науково-методичне забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців-філологів, сприяння формуванню наукового потенціалу молоді Сумщини, залучення студентів та учнів до вивчення творчості письменників рідного краю.

2.2. Основними завданнями НДЛ є:

- проведення теоретичних та експериментальних досліджень із літературного краєзнавства;
- участь у підготовці кваліфікованих фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу;
- розробка та реалізація наукових програм дослідження літературного краєзнавства Сумщини в співпраці з науковими установами України та спеціалізованим науково-дослідними організаціями;

- розробка авторських дослідницьких програм із вивчення літератури рідного краю, створення навчальних посібників, інноваційних технологій, проведення науково-дослідних та навчальних проєктів літературно-краєзнавчого та фольклорного характеру, заснованих на експериментальному та науковому підході;
- проведення польових фольклорних експедицій і польових практик та використання результатів досліджень у процесі підготовки здобувачів вищої освіти та слухачів Малої академії наук;
- проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, майстер-класів у співпраці з закладами вищої та загальної освіти;
- визначення наукового потенціалу серед учнівської молоді та студентського загалу та залучення обдарованих учнів до наукової діяльності в галузі вивчення філології під програмованим керівництвом науковців та вчителів-практиків.

3. Напрями та зміст роботи НДЛ

3.1. Напрями роботи НДЛ:

- Вивчення особливостей становлення та розвитку літературного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України. Популяризація ідей і традицій літературного краєзнавства.
- Створення теоретико-методологічних засад, що передбачають удосконалення наукового апарату краєзнавства, та інтеграційних, які полягають у збагаченні зв'язків краєзнавства з іншими науками. Посилення наукової роботи з краєзнавства.
- Організація пошуково-дослідницької роботи. Систематична робота по збиранню фольклору рідного краю. Організація фольклорних експедицій. Робота в архівах.
- Формування фондів краєзнавчої літератури. Організація фонду літературно-краєзнавчих документів. Популяризація краєзнавчих документів. Виставкова робота. Поширення краєзнавчої літератури.
- Координування краєзнавчої роботи із загальноосвітніми закладами, із краєзнавчими музеями, будинками культури, істориками-краєзнавцями, із комітетами у справах молоді, спорту та туризму, громадськими організаціями. Створення літературно-краєзнавчих осередків.
- Розробка регіональних програм із літературно-краєзнавчої роботи, створення навчально-методичних посібників, написання наукових

монографій, статей, видання наукових і літературних збірників.

- Консультативно-просвітницька робота з педагогами. Залучення викладачів-філологів до комплексних лінгвістичних, історико-літературних, етнографічно-культурних наукових досліджень, пов'язаних із рідним краєм. Упровадження в навчально-виховний процес літературно-краєзнавчих матеріалів.
- Проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, майстер-класів, лекцій, бесід, виставок, творчих зустрічей, вечорів, уроків пам'яті, краєзнавчих читань, літературних конкурсів, вернісажів, літературно-краєзнавчих годин.
- Залучення студентів і учнів до проблемно-пошукової дослідницької роботи, літературно-краєзнавчих екскурсій із метою вивчення історії рідного краю. Активізація, формування й розвиток творчого потенціалу та соціальної активності особистості, формування системи її гуманістичних і моральних цінностей, сприяння збереженню культурної спадщини, вихованню національної гордості, формуванню в майбутніх громадян національної самосвідомості через любов до рідного краю, патріотизм, краєзнавчу діяльність особистості. Створення координаційної системи підготовки майбутніх учителів-предметників із метою забезпечення їхньої професійної компетентності, що активізує впровадження компетентісного підходу до літературно-краєзнавчої освіти.
- Розвиток масового туристсько-краєзнавчого руху серед студентів та учнів.

3.2. Зміст роботи лабораторії передбачає відстеження закономірностей літературознавчого характеру на матеріалі Сумщини, пошук шляхів удосконалення наукових методів при дослідженні літературознавчого матеріалу, надання консультативних послуг викладачам, аспірантам, магістрам, учителям, учням і краєзнавцям при використанні матеріалів архіву лабораторії, розроблення необхідного інструментарію для проведення польових етнографічно-фольклорно-краєзнавчих досліджень, співпрацю з літературними музеями, освітніми закладами.

4. Керівництво та кадровий склад НДЛ

4.1. Керівник та члени науково-дослідної лабораторії.

Керівник:

Кириленко Надія Іванівна, к.філол.н., доцент.

4.2. Члени лабораторії:

1. Семенов Олена Миколаївна, д.пед.н, професор, завідувач кафедри української мови і літератури.
2. Владимірова В.М., к. філол.н., доцент кафедри української мови і літератури.
3. Рудь Ольга Миколаївна, к.філол.н, доцент кафедри української мови і літератури.
4. П'ятаченко Сергій Васильович, к.філол.н., доцент кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання, Заслужений працівник освіти, член Спілки письменників України.
5. Ячменик Марина Михайлівна, к.пед.наук, викладач.
6. Вертіль Олександр Васильович, член Спілки письменників України, член спілки журналістів України, поет.
7. Радченко Ксенія Володимирівна, аспірант.
8. Зякун Аліна Олександрівна, магістрант.
9. Ковтуненко Олена Олександрівна, студентка.
10. Сергієнко Наталія Василівна, учитель української мови і літератури Сумської ЗОШ № 15, керівник музею народознавства.

5. Права керівника та членів НДЛ

Керівник та члени НДЛ мають право:

5.1. Залучати до роботи вчених споріднених спеціальностей Університету та інших вітчизняних і зарубіжних ЗВО, наукових установ і організацій.

5.2. Заклювати договори про співробітництво з вітчизняними та зарубіжними науковими та освітніми установами.

5.3. Звертатися до керівництва університету з питань координації наукових пріоритетів та сприяння діяльності НДЛ (організаційне, кадрове, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення).

5.4. Отримувати в установленому порядку необхідну інформацію та матеріали від структурних підрозділів університету для ефективного виконання планових наукових досліджень НДЛ.

5.5. Виконувати наукові дослідження, науково-дослідні роботи на госпрозрахунковій основі за окремими договорами, надавати наукові послуги відповідного діяльності НДЛ профілю.

5.6. Реалізовувати власні наукові інтереси в межах роботи над науковими проектами НДЛ.

5.7. Користуватися приміщеннями та ресурсами Університету.

5.8. Презентувати Університет в установах, відомствах, інших організаціях з питань, що входять до компетенції НДЛ та визначені даним Положенням.

6. Обов'язки керівника та членів НДЛ

6.1. Керівник НДЛ зобов'язаний:

- здійснювати організацію та керівництво всіма видами діяльності НДЛ;
- координувати діяльність НДЛ з відповідними кафедрами Університету, з іншими науковими установами, профільними відомствами;
- нести відповідальність за науково-методичний рівень, своєчасність виконання та результативність досліджень НДЛ;
- щорічно звітувати про діяльність НДЛ на засіданнях відповідної кафедри;
- у разі виконання завдань НДР, зареєстрованих в УкрІНТЕІ, по завершенню роботи звітувати в УкрІНТЕІ;
- у період виконання грантових програм вітчизняних або закордонних організацій та інституцій щорічно звітувати про діяльність НДЛ перед проректором з науково-педагогічної (наукової) роботи, Вченою радою університету;
- робити подання на членів НДЛ щодо заохочення, нагородження, преміювання за результативність роботи.

6.2. Члени НДЛ зобов'язані:

- брати участь у наукових проектах НДЛ;
- звітувати перед керівником НДЛ про результативність власної наукової діяльності;
- здійснювати презентацію теоретичного та практичного доробку НДЛ у державних, громадських та приватних закладах та установах різних сфер життєдіяльності суспільства;
- популяризувати результати діяльності НДЛ серед наукової громадськості та в засобах масової інформації.

7. Фінансово-господарська діяльність НДЛ

7.1. Діяльність НДЛ забезпечується за рахунок господарських договорів, грантів від вітчизняних або зарубіжних організацій та інституцій,

а також за рахунок коштів, що надійшли як благодійна допомога від фізичних та юридичних осіб.

7.2. Науково-дослідна лабораторія може надавати платні науково-консультативні послуги з питань планування, організації і проведення наукових досліджень, організувати і проводити наукові конференції та семінари, лекції відповідного спрямування.

7.3. Вартість робіт у рамках госпдоговорів на НДР та платних послуг, що надаються, розраховується за кошторисами, що розробляються окремо на кожен їх вид. Кошториси погоджуються керівником НДЛ, головним бухгалтером, начальником планово-фінансового відділу та затверджуються проректором з наукової роботи.

8. Створення, реорганізація і ліквідація НДЛ

8.1. Керівник, кадровий склад та тематика наукових досліджень НДЛ визначаються відповідними кафедрами університету, погоджуються проректором з науково-педагогічної (наукової) роботи та затверджуються наказом ректора на підставі рішення вченої ради університету.

8.2. Для затвердження НДЛ вченою радою університету керівник НДЛ заздалегідь подає проректору з науково-педагогічної (наукової) роботи:

- витяг з протоколу засідання відповідної кафедри університету;
- заповнену Анкету керівника НДЛ (Додаток 1);
- паспорт НДЛ (Додаток 2).

8.3. Реорганізація та ліквідація НДЛ відбувається за наказом ректора на підставі рішення вченої ради університету, умовами яких можуть бути подання керівництва лабораторією, відповідної кафедри чи проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи.

АНКЕТА

керівника науково-дослідної лабораторії
літературного краєзнавства
СумДПУ імені А. С. Макаренка

1. Кириленко Надія Іванівна
2. Дата народження: 22 вересня 1968 р.
3. Телефон, e-mail. 0662113016, nadiakurylenko@gmail.com
4. Освіта (термін, місце навчання, спеціальність). Освіта вища. 1985-1990рр. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, українська мова і література.
5. Вчені ступені і звання (із зазначенням року їх отримання). Кандидат філологічних наук – 2000р. Доцент – із 2006 р.
6. Стаж: загальний, педагогічний, науково-педагогічний (зокрема, у СумДПУ імені А. С. Макаренка). Стаж – науково-педагогічний – 29 років.
7. Нагороди: звання, ордени, медалі, відзнаки, почесні звання, премії (перелік із зазначенням року отримання). Подяка Міністерства освіти і науки (2012 р.), грамота Міністерства освіти і науки (2014 р.), Почесна грамота Міністерства освіти і науки (2019 р.), подяка Наукового товариства імені Тараса Шевченка в Україні (2019 р.), грамоти департаменту освіти і науки Сумської обласної організації (2017 р., 2018 р., 2019 р.)
8. Відкриття: патенти, авторські свідоцтва тощо (перелік із зазначенням номерів та року отримання).
9. Керівництво науково-дослідними проектами або участь у таких за останні п'ять років: міжнародні, програми і проекти МОН, інших міністерств і відомств України (перелік за останні 5 років).

Участь у Міжнародному проекті «Вивчай і розрізняй» (2019-2020 рр.), участь у проєктах лабораторії українського фольклору. Організація щорічної Всеукраїнської краєзнавчої науково-практичної конференції для молодих учених «Сумщина в історико-філологічному вимірі».

Публікації: загальна кількість – 70; загальний перелік монографій, підручників і навчальних посібників (із повною бібліографічною довідкою про видання):

1. Історико-національні модуси в художньому просторі текстів Ліни Костенко : навчально-методичний посібник. Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 240 с. (гриф СумДПУ).
2. Фольклор : мовно-літературні особливості дискурсу : монографія / за ред. С. П'ятаченка, Н. Кириленко та ін. Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 212 с. (у співавторстві)
3. Художнє моделювання образу квітів в українському фольклорі: монографія. Суми : Сум ДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. 108 с. (у співавторстві).
4. Фольклор і література: художня рецепція етнокультурних кодів: монографія. Суми : в-во : Цьома С. П., 2019. 120 с. (у співавторстві).
5. Художня рецепція архетипного образу води в поезії шістдесятників: монографія. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 82 с. (у співавторстві).
6. Кваліфікаційна робота з української літератури та фольклору : навч.-метод. посібн. для магістрантів-філологів закладів вищої освіти / Н. Кириленко, В. Владимірова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. 103 с. (Гриф СумДПУ)
7. Купальська народна творчість Великописарівського району Сумської області : сакрально-символічний зміст : монографія. Суми : в-во : Цьома С.П., 2019. 60 с. (у співавторстві)
8. Художньо-національний світ у романі Ліни Костенко «Маруся Чурай». – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2010.
9. Весільна обрядовість с. Яснопільщина Липоводолинського району Сумської області як система драматично-ритуальних дій та етнокультурний феномен : монографія. Суми : в-во : ФОП Цьома С.П., 2019. 52 с. (у співавторстві)
10. Образ Роксолани : інтермедіальний аспект : навч. посібн. Суми: вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 88 с. (у співавторстві)
11. «Як пахне хліб...» / Літературне краєзнавство: посібник для студентів-філологів, учителів і учнів шкіл: вид-во 2, доп. / за ред. Л. Горболіс, Н. Каменської. Суми : Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2011. С. 224-236 (автор розділу).

ПАСПОРТ
науково-дослідної лабораторії літературного краєзнавства
СумДПУ імені А. С. Макаренка

1. Назва науково-дослідної лабораторії. **Лабораторія літературного краєзнавства**
2. Дата заснування. 2020 рік.
3. Засновники. Факультет іноземної та слов'янської філології.
4. Керівник та члени науково-дослідної лабораторії.
Керівник:
Кириленко Надія Іванівна, к.філол.н., доцент.

Члени лабораторії:
11.Семенов Олена Миколаївна, д.пед.н, професор, завідувач кафедри української мови і літератури.
12.Владимирова В.М., к. філол.н., доцент кафедри української мови і літератури.
13.Рудь Ольга Миколаївна, к.філол.н, доцент кафедри української мови і літератури.
14.П'ятаченко Сергій Васильович, к.філол.н., доцент кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання, Заслужений працівник освіти, член Спілки письменників України.
15.Ячменик Марина Михайлівна, к.пед.наук, викладач.
16.Вертіль Олександр Васильович, член Спілки письменників України, член спілки журналістів України, поет.
17.Радченко Ксенія Володимирівна, аспірант.
18.Зякун Аліна Олександрівна, магістрант.
19.Ковтуненко Олена Олександрівна, студентка.
20.Сергієнко Наталія Василівна, учитель української мови і літератури Сумської ЗОШ № 15, керівник музею народознавства.
5. Основні наукові напрямки роботи:

- Вивчення особливостей становлення та розвитку літературного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України. Популяризація ідей і традицій літературного краєзнавства.
- Створення теоретико-методологічних засад, що передбачають удосконалення наукового апарату краєзнавства, та інтеграційних, які полягають у збагаченні зв'язків краєзнавства з іншими науками. Посилення наукової роботи з краєзнавства.
- Організація пошуково-дослідницької роботи. Систематична робота по збиранню фольклору рідного краю. Організація фольклорних експедицій. Робота в архівах.
- Формування фондів краєзнавчої літератури. Організація фонду літературно-краєзнавчих документів. Популяризація краєзнавчих документів. Виставкова робота. Поширення краєзнавчої літератури.
- Координування краєзнавчої роботи із загальноосвітніми закладами, із краєзнавчими музеями, будинками культури, істориками-краєзнавцями, із комітетами у справах молоді, спорту та туризму, громадськими організаціями. Створення літературно-краєзнавчих осередків.
- Розробка регіональних програм із літературно-краєзнавчої роботи, створення навчально-методичних посібників, написання наукових монографій, статей, видання наукових і літературних збірників.
- Консультативно-просвітницька робота з педагогами. Залучення викладачів-філологів до комплексних лінгвістичних, історико-літературних, етнографічно-культурних наукових досліджень, пов'язаних із рідним краєм. Упровадження в навчально-виховний процес літературно-краєзнавчих матеріалів.
- Проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, майстер-класів, лекцій, бесід, виставок, творчих зустрічей, вечорів, уроків пам'яті, краєзнавчих читань, літературних конкурсів, вернісажів, літературно-краєзнавчих годин.
- Залучення студентів і учнів до проблемно-пошукової дослідницької роботи, літературно-краєзнавчих екскурсій із метою вивчення історії рідного краю. Активізація, формування й розвиток творчого потенціалу та соціальної активності особистості, формування системи її гуманістичних і моральних цінностей, сприяння збереженню культурної спадщини, вихованню національної гордості, формуванню в майбутніх громадян національної самосвідомості через любов до рідного краю, патріотизм,

краєзнавчу діяльність особистості. Створення координаційної системи підготовки майбутніх учителів-предметників із метою забезпечення їхньої професійної компетентності, що активізує впровадження компетентісного підходу до літературно-краєзнавчої освіти.

- Розвиток масового туристсько-краєзнавчого руху серед студентів та учнів.

6. Матеріальна база. Аудиторія, комп'ютерна техніка, книжковий фонд, портретний фонд, архівні матеріали, фонотека.

7. Місце розташування, телефон. СумДПУ імені А.С. Макаренка. Факультет іноземної та слов'янської філології, 338 аудиторія.

8. Джерела фінансування. Бюджетне, позабюджетне, грантове.

9. Перелік установ та організацій, з якими заключені договори про співробітництво:

- Ніжинський державний університет імені М.В. Гоголя;
- Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»;
- Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю;
- Путивльський педагогічний коледж імені С.В. Руднева;
- Сумська обласна організація спілки письменників України;
- Сумський художній музей імені Н. Онацького;
- Сумський осередок Міжнародного наукового товариства імені Т. Шевченка;
- КУ Сумська ЗОШ № 15 імені Д. Турбіна;
- КУ Сумська ЗОШ № 7 імені М. Савченка;
- Степанівська ЗОШ Сумського району.

10. Галузі використання розробок та сфери їх можливого впровадження:

- Вищі, загальноосвітні заклади, наукові установи, інститути післядипломної педагогічної освіти, територіальні відділення МАН.
- у контексті викладання курсів: «Літературне краєзнавство»,

«Фольклор», «Фольклористика Сумщини», «Українська література», «Лінгводидактика», «Дитяча література», «Історія України», «Народознавство», «Педагогіка», «Методика навчання української літератури в ЗОЗ» на спецкурсах і спецсемінарах, у роботі гуртків і проблемних груп, літературних студій у закладах вищої освіти;

- на уроках української мови і літератури, історії, у факультативній роботі, у роботі гуртків у загальноосвітніх закладах;
- при написанні рефератів, курсових, кваліфікаційних робіт, наукових статей, монографій, посібників, інших науково-дослідних робіт;
- на щорічній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сумщина в історико-літературному вимірі»;
- при проведенні конкурсів, участі в проєктах, народознавчих і літературних заходах;
- у роботі секцій «Фольклористика», «Літературна творчість», «Українська література» Сумського регіонального відділення Малої академії наук.

За темою проєкту будуть захищені кандидатські дисертації.

Підпис керівника

Н.І. Кириленко

Розроблено:

Завідувач методично-організаційного
відділу

Д. В. Мартиненко

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи

А. А. Сбруєва

Юрисконсульт
(провідний фахівець)

В. М. Черкашин